

VIÐSKIPTARÁÐ ÍSLANDS

Skoðun 8. júní 2011

SKÖPUM UMGJÖRÐ TIL ATHAFNA

Frá stofnun Viðskiptaráðs Íslands þann 17. september 1917 hefur ráðið verið frjáls vettvangur félaga, fyrirtækja og einstaklinga sem barist hafa fyrir umbótum í rekstarumhverfi fyrirtækja, með jafnræði atvinnuvega, frjálsa samkeppni, opið markaðshagkerfi og heilbrigða viðskiptahætti að markmiði. Það hefur ávallt verið trú þeirra sem að ráðinu standa að kraftmikið atvinnulíf, sem skapar verðmæti í formi vöru, þjónustu og arðs, sé skilvirkasta leiðin til að bæta lífskjör og standa undir öfluggu velferðarkerfi.

Í ljósi stöðu og horfa fyrir íslenskt þjóðarbú er nú sérstaklega mikilvægt að sjónarmið af þessu tagi fá ríkari stað í umfjöllun um efnahagsmál. Staðreyndirnar tala sínu máli. Samdráttur landsframleiðslu á síðasta ári var sá þriðji mesti í áratugi. Ekki eru líkur á verulegum hagvexti á þessu ári og ef marka má nýlega spá Alþjóða gjaldeyrissjóðsins verður hagvöxtur í samanburði við flest önnur þjóðríki veraldar lítill á næstu árum. Þetta er ávísun á rýrnandi lífskjör, a.m.k. í samanburði við önnur lönd, og að öllum líkindum umfram það sem Íslendingar geta vel sætt sig við. Því er mikilvægt að fyrrgreind spá rætist ekki, en til þess þarf að styrkja þann hluta hagkerfisins sem stendur helst undir verðmætasköpun og framleiðniaukningu - atvinnulíf á forsendum einkaframtaks.

„Styrkja þarf þann hluta hagkerfisins sem stendur helst undir verðmætasköpun og framleiðniaukningu - atvinnulíf á forsendum einkaframtaks.“

Mynd 1 Skýrsla Viðskiptaráðs til Viðskiptaþings 2011, *Tökumst á við tækifærin: atvinnulíf til athafna.*

„Að ríki og sveitarfélög dragi sig út úr rekstri sem er í samkeppni við einkaaðila“

„Mótuð verði heildstæð menntastefna sem tekur mið af þörfum atvinnulífsins“

LEIÐARLJÓS TIL FRAMTÍÐAR

Til stuðnings slíkri vinnu þarf að móta leiðarljós til framtíðar, sem varða götu verkefna til lengri tíma og setja í forgang þau sem meira máli skipta. Sem viðleitni í þá átt var Viðskiptaþing 2011, sem bar yfirskriftin *Tökumst á við tækifærin*, helgað stefnumótun til framtíðar. Þar var lagt til að neðangreindar fimm áherslur verði hafðar að leiðarljósi við uppbyggingu og endurreisn hagkerfisins úr því kreppuástandi sem enn ríkir nú tæpum þremur árum eftir bankahrun. Stefna ætti að:

1. Því að Ísland verði fyrirmynd annarra landa um góða stjórnarhætti viðskiptalífs og hins opinbera

- Löggjöf verði bætt og þeim reglum sem settar eru fylgt eftir
- Atvinnulífið taki frumkvæði að virkari stuðningi við góða stjórnarhætti og siðferði í viðskiptum
- Fyrirtæki bæti upplýsingamiðlun um rekstur og fylgi af einurð lögum og leiðbeiningum um góða stjórnarhætti
- Öll löggjöf verði yfirfarin til að koma í veg fyrir að einkaaðilar og opinber fyrirtæki valdi ríkinu og skattgreiðendum fjárhagslegu tjóni

2. Auknum fjölda starfa í einkageiranum

- Hið opinbera stuðli markvisst að samkeppni í einkageiranum
- Að ríki og sveitarfélög dragi sig út úr rekstri sem er í samkeppni við einkaaðila
- Aftur verði stefnt að úthýsingu verkefna í stað innhýsingar með þeim kostnaði sem hlýst af uppbyggingu sérhæfðar þekkingar á vegum hins opinbera
- Greitt verði fyrir frekari aðkomu erlendra fjárfesta og fyrirtækja að íslensku atvinnulífi
- Dregið verði úr óvissu um skilyrði til atvinnurekstrar og þannig stuðlað að aukinni fjárfestingu

3. Auknu framboði vinnuafls til einkageirans

- Mótuð verði heildstæð menntastefna sem tekur mið af þörfum atvinnulífsins
- Áhersla menntakerfis á raun- og tæknigreinar verði markvisst aukin
- Ákvarðanir um fjármögnun menntakerfis (og niðurskurð) taki mið af þörfum atvinnulífsins og möguleikum á verðmætasköpun

- Hið opinbera dragi sem mest úr samkeppni við einkageirann um vinnuafli
- Einkaaðilum verði veitt aukið svigrúm til að koma á starfsemi þar sem hið opinbera er ráðandi aðili, t.d. á sviði heilbrigðismála

4. Alþjóðlega samkeppnishæfu rekstrarumhverfi fyrirtækja

- Gjaldeyrishöftum verði aflétt sem fyrst
- Stjórnvöld sýni í orði og í verki að þau muni virða núgildandi löggjöf um erlenda fjárfestingu
- Nýlegar breytingar á skattkerfinu verði dregnar til baka og fyrri eiginleikar íslenska skattkerfisins – einfaldleiki, gagnsæi og skilvirkni – verði endurheimtir
- Markvisst verði unnið að fyrirkomulagi peningamála sem styður starfsemi alþjóðlegs markaðshagkerfis
- Umsókn um aðild að Evrópusambandinu verði fylgt eftir og reynt til þrautar að ná samningi þar sem sérstökum íslenskum hagsmunum verði skilyrðislaust haldið til haga
- Byggður verði upp að nýju öflugur hlutabréfamarkaður, m.a. með því að koma fyrirtækjum á hendi banka og ríkis sem fyrst í hendur framtíðareigenda

„Byggður verði upp að nýju öflugur hlutabréfamarkaður, m.a. með því að koma fyrirtækjum á hendi banka og ríkis sem fyrst í hendur framtíðareigenda“

5. Stöðugt aukinni skilvirkni í nýtingu opinberra fjármuna

- Markvisst verði dregið úr umsvifum hins opinbera, með áherslur á svið þar sem fjölgun starfsmanna hefur orðið mest á undanförunum árum
- Tekið verði upp agað fjárlagaferli og strangari vinnubrögð við framkvæmd þess, m.a. með skuldbindandi útgjaldarömmum til nokkurra ára sem miða við nafnvöxt
- Lífeyrisréttindi opinberra starfsmanna verði færð til jafns við það sem gerist á almennum markaði
- Forgangsraðað verði í þágu heildarhagsmuna atvinnulífs og dregið úr verndartollum og styrkjum til óhagkvæmra atvinnugreina

„Lífeyrisréttindi opinberra starfsmanna verði færð til jafns við það sem gerist á almennum markaði“

FORGANGSRÖÐUN Í ÞÁGU HAGSÆLDAR

Þessar áherslur eru settar fram til leiðsagnar, ásamt mögulegum sértækum aðgerðum, sem eru þó á engan hátt tæmandi upptalning á þeim verkefnum sem huga þarf að á næstu mánuðum, misserum og árum.

Eins og í öllum öðrum tilvikum þar sem hagkerfi rísa úr kreppu, verður það eingöngu gert á forsendum atvinnurekstrar og frjáls

„Verði þessi fimm
leiðarljós höfð í
forgrunni í vinnu
stjórnvalda mun það
skapa atvinnulífinu
trausta og heilbrigða
umgjörð til athafna.“

framtaks sem skapar verðmæti sem um leið efla lífsgæði og velferð. Ísland býr yfir auðlindum, fólki og náttúru, sem geta verið mikil auðsuppspretta. Forsenda nýtingar þeirra er þó að hér verði skapað umhverfi atvinnulífs sem hvetur til framtaks og verðmætasköpunar. Núverandi staða og horfur bera glöggvitni þess að þörf er á breyttum áherslum. Áherslum sem hvetja til atvinnurekstrar og nýtingar tækifæra. Verði þessi fimm leiðarljós höfð í forgrunni í vinnu stjórnvalda mun það skapa atvinnulífinu trausta og heilbrigða umgjörð til athafna og verðmætasköpunar. Allar forsendur fyrir endurreisn yrðu þá til staðar og engum vafa undirorpið að Ísland haldi stöðu sinni sem samkeppnishæft hagkerfi sem býr Íslendingum eftirsóknarverð lífskjör.

Nánari upplýsingar veitir Björn Þór Arnarson hagfræðingur í síma 510-7100. [Smelltu hér fyrir fjölmiðlahorn Viðskiptaráðs.](#)